

Niniejszy dokument nie stanowi doręczenia w trybie art. 15 zzs⁹ ust. 2 ustawy COVID-19 (Dz.U.2021, poz. 1842)

Sygn. akt I ACa 186/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 maja 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jerzy Bess
-----------------	----------------

po rozpoznaniu w dniu 6 maja 2022 r. w Krakowie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa H. S.

przeciwko D. S.

o rozwód

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 14 lipca 2020 r. sygn. akt XI C 980/20

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 540 zł (pięćset czterdzieści złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSA Jerzy Bess

Sygn. akt I ACa 186/21

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Krakowie zaskarżonym wyrokiem z dnia 14 lipca 2020 r. sygn. akt XI C 980/20:

I. rozwiązał małżeństwo powódki H. S. z pozwanym D. S. przez rozwód - bez orzekania o winie stron;

II. wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnią córką stron O. S. urodzoną (...) powierzył powódce S. a pozwanemu przyznał prawo do współdecydowania o istotnych sprawach córki dotyczących leczenia, edukacji i wyjazdów za granicę w innych celach niż wypoczynkowe;

III. nie orzekł o utrzymywaniu kontaktów ojca z dzieckiem;

IV. kosztami utrzymania i wychowania małoletniej O. S. obciążył obie strony i z tytułu udziału w tych kosztach zasądził od pozwanego na rzecz małoletniej O. S. kwotę po 1.000 zł miesięcznie, płatne z góry do dnia 15-tego każdego następującego po sobie miesiąca z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat w

terminie do rąk matki małoletniej H. S. poczynając od dnia uprawomocnienia się wyroku, a powódkę zobowiązał do ponoszenia osobistych starań o utrzymanie i wychowanie córki

V. nie orzekł o sposobie korzystania przez strony ze wspólnego mieszkania;

VI. zwrócił powódce od Skarbu Państwa połowę opłaty stałej od pozwu, tj. kwotę 300 zł;

VII. zasądził od pozwanego na rzecz powódki 150 zł zwrotu kosztów procesu, a w pozostałej części koszty procesu między stronami wzajemnie zniósł;

VIII. w pozostałej części powództwo oddalił.

W rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy w zakresie obowiązku alimentacyjnego przedstawił m.in. następujące motywy swego rozstrzygnięcia:

Sąd na podstawie przepisu art. 58 § 1 k.r.o. orzeka w jakiej wysokości każdy z małżonków jest obowiązany do ponoszenia kosztów utrzymania i wychowania dziecka. Zgodnie z art. 133 § 1 k.r.o. rodzice są obowiązani do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie się utrzymać samodzielnie. Obowiązek alimentacyjny obciąża oboje rodziców, przy czym jego zakres zależy od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego oraz od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego. Zgodnie z art. 135 k.r.o. zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego.

Dochody powódki wynoszą aktualnie około 3.000 zł miesięcznie, pozwanego tyle samo. Kwota niezbędna do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb małoletniej córki stron w ocenie Sądu wynosi około 2.000 zł miesięcznie. Powódka ostatecznie domagała się zasądzenia alimentów w kwocie po tysiąc dwieście złotych miesięcznie, pozwany uznał żądanie do kwoty po 700 zł miesięcznie z tym, że w odpowiedzi na pozew wskazywał, że powinna być to kwota 350 złotych.

Rozstrzygając o obowiązku alimentacyjnym stron wobec ich małoletniej córki Sąd brał pod uwagę, że podstawowe koszty to wyżywienie, które wymaga miesięcznie wydatków w kwocie około 500 zł i koszty zamieszkiwania około 900 zł, kosmetyki, środki czystości po 100 zł i koszty zakupu odzieży około 200 zł. Córka stron jest w wieku, w którym osobiste starania o jej utrzymanie i wychowanie ze strony matki nie są konieczne w takim wymiarze jak wcześniej. W ocenie Sądu sytuacja życiowa stron daje podstawy do oceny by strony ponosiły koszty utrzymania dziecka w równych częściach. Obie strony mają problemy ze zdrowiem ale oboje pracują. Pozwany przyznał, że osiągane przez niego dochody z pracy wynoszą do 3.000 tysięcy złotych miesięcznie. Pozwany nie ponosi kosztów utrzymania mieszkania, bo mieszka u nowej partnerki. Ma możliwość wyjazdu do pracy za granicę. Pracował tam wiele lat i nawiązał kontakty, które dają mu taką ewentualność. Po stronie pozwanego nie ma żadnych podstaw do ograniczenia obowiązku przyczyniania się do kosztów utrzymania córki. Natomiast żądanie zasądzenia alimentów ponad kwotę 1000 po stronie powódki Sąd uznał za wygórowane i nie znajdujące uzasadnienia w możliwościach zarobkowych stron.

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w pkt IV i VIII sentencji wyroku, oddalając powództwo w pozostałym zakresie.

Pozwany zaskarżył niniejszy wyrok apelacją w części, tj., w pkt. IV, zarzucając:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.

- 135 § 1 k.r.o. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie przez ustalenie zakresu świadczeń alimentacyjnych należnych od pozwanego na rzecz małoletniego dziecka stron bez uwzględnienia rzeczywistych możliwości zarobkowych i majątkowych pozwanego, pomimo, że zgodnie z art. 135 § 1 k.r.o. ustalając zakres świadczeń alimentacyjnych Sąd obowiązany jest wziąć pod uwagę wyżej wskazane okoliczności, co doprowadziło do błędnego ustalenia udziału pozwanego w kosztach utrzymania małoletniego dziecka stron w wysokości powyżej jego

możliwości zarobkowych i majątkowych i skutkowało zasądzeniem alimentów w kwocie 1.000 zł od pozwanego na rzecz małoletniego dziecka stron;

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku:

- polegający na przyjęciu, że utrzymanie małoletniej O. S. wynosi kwotę 2.000 zł, podczas gdy rzeczywiste i usprawiedliwione potrzeby małoletniej nie są aż tak wysokie i nie przekraczają kwoty 1.500 złotych miesięcznie, co potwierdza zgromadzony w sprawie materiał dowodowy.

- polegający na przyjęciu, że sytuacja materialna pozwanego jest na tyle dobra, że jest on w stanie płacić alimenty w kwocie 1000 zł miesięcznie podczas gdy faktycznie pozwany utrzymuje się z pracy dorywczej i nie posiada stabilnego źródła utrzymania, natomiast choroba pozwanego uniemożliwia mu powrót do pracy za granicą jak i podjęcie pracy w pełnym wymiarze w kraju. Ponadto Sąd I instancji całkowicie pominął trudności związane z obecną sytuacją na rynku pracy spowodowane pandemią Covid-19, które dodatkowo utrudniają pozwanemu znalezienie dobrze płatnej pracy umożliwiającej zaspokajanie potrzeb małoletniej na poziomie wskazanym przez Sąd w zaskarżonym wyroku.

3. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na treść wyroku tj.

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów poprzez dowolną ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i odmowie uznania za wiarygodne zeznań pozwanego w zakresie jego niskich możliwości zarobkowych i majątkowych a także ponoszonych przez pozwanego kosztów utrzymania podczas gdy zeznania te są spójne i logiczne oraz korespondują z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym w szczególności historią choroby pozwanego oraz przedstawionymi zaświadczeniami lekarskimi, deklaracją podatkową za 2018 i 2019 rok, umowa pożyczki gotówkowej, zaświadczeniem z ZUS o rozłożeniu na raty zaległych składek, a także zaświadczeniem z CEIDG o zawieszeniu działalności gospodarczej.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwany wniósł o:

- zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez obniżenie zasądzonych alimentów do kwoty po 700 zł miesięcznie ewentualnie

- uchylenie wyroku Sądu I Instancji w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego jej rozpoznania,

- jednocześnie wniósł o zasądzenie od powódki na swoją rzecz kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o:

- oddalenie apelacji pozwanego

- i zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutów naruszenia prawa procesowego apelacji pozwanego wskazać należy, w istocie koncentrują się one na szeroko rozbudowanej argumentacji w istocie naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., poprzez naruszenie obowiązku wszechstronnego rozważenia całości materiału dowodowego i dokonanie ustaleń faktycznych jedynie na podstawie dowodów korzystnych dla jednej z stron, z pominięciem korzystnych dla drugiej strony.

W tym kontekście w pierwszej kolejności należy wskazać, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego podnosi się, iż „dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie można poprzestać na stwierdzeniu, że dokonane ustalenia faktyczne są wadliwe, odnosząc się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Niezbędne jest wskazanie przyczyn, które dyskwalifikują postępowanie sądu w zakresie ustaleń. Skarżący powinien zwłaszcza wskazać, jakie kryteria oceny zostały naruszone przez sąd przy analizie konkretnych dowodów, uznając

brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im taką moc przyznając" (zob. postanowienie SN z dnia 23 stycznia 2001 r., IV CKN 970/00, Lex nr 52753; wyrok SN z dnia 6 lipca 2005 r., III CK 3/05, Lex nr 180925). Ponadto Sąd Najwyższy wielokrotnie w swoim orzecznictwie wskazywał, że „jeżeli wnioski wyprowadzone przez sąd orzekający z zebranego materiału dowodowego są logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, ocena tego sądu nie narusza przepisu art. 233 § 1 k.p.c. i musi się ostać, choćby z materiału tego dawały się wysnuć również wnioski odmienne. Tylko wówczas, gdy brakuje logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych związków przyczynowo-skutkowych, przeprowadzona przez sąd orzekający ocena dowodów może być skutecznie podważona" (Zob. m.in. wyrok SN z 7.10.2005 r., IV CK 122/05, LEX nr 187124).

Należy zatem stwierdzić, iż skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 233 § 1 k.p.c. wymaga nie polemiki, lecz wskazania, że Sąd ten uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu Sądu do dokonania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął Sąd doniosłości (wadze) poszczególnych dowodów, ich odmiennej ocenie, niż ocena sądu pierwszej instancji.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zarzuty pozwanego nie mają żadnego merytorycznego uzasadnienia, a jedynie charakter polemiki z oceną dokonaną przez Sąd I instancji.

W związku z faktem, że zarzut naruszenia prawa materialnego oparty był na zakwestionowaniu ustaleń stanu faktycznego, konsekwencją bezzasadności tych zarzutów, jest braku podstaw do uwzględnienia zarzutu naruszenia prawa materialnego.

Niezalenie od tego niezależną podstawą oddalenia apelacji jest fakt, że postanowieniem z dnia 14 lipca 2020 r. Sąd I instancji udzielił w niniejszej sprawie zabezpieczenia w zakresie bieżących alimentów na czas trwania niniejszego postępowania, w którym wysokość obowiązku alimentacyjnego pozwanego względem małoletniej córki stron określił na poziomie po 1.000 zł miesięcznie.

W tym miejscu należy odnieść się do charakteru postępowania o udzieleniu zabezpieczenia w zakresie alimentów, czy też kosztów utrzymania rodziny, w sprawie o rozwód.

W uzasadnieniu uchwały z dnia 20 października 2010 r., III CZP 59/10, OSNC 2011, nr 5, poz. 52, Sąd Najwyższy wskazał, poddanie rozpoznawanych w postępowaniu odrębnym spraw o rozwód ogólnym regułom postępowania zabezpieczającego nie może prowadzić do eliminacji celu tego postępowania, wykraczającego poza sam tylko interes małżonków. Wykładnia przepisów o zabezpieczeniu w odniesieniu do postępowania w sprawach o rozwód powinna uwzględniać zatem, w stopniu niezbędnym do zachowania jego celów i zasad, odrębność tego postępowania, wyrażającą się w zakresie zabezpieczenia kosztów utrzymania rodziny, w ***szczególным charakterze postanowienia o jego udzieleniu, jako postanowienia merytorycznego, rozstrzygającego ostatecznie na czas procesu o objętym nim przedmiocie.***

Zdaniem Sądu Najwyższego postanowienie to odrywa się od kończącego sprawę o rozwód wyroku i nie podlega w nim weryfikacji, ***a jego kontrola odbywa się w ramach postępowania zabezpieczającego.***

W procesie o rozwód nie chodzi o zabezpieczenia roszczenia z art. 27 k.r.o. - nie jest ono przedmiotem rozstrzygnięcia w sprawie o rozwód – lecz o wydanie orzeczenia w tej kwestii na czas trwania procesu. Jest to rozstrzygnięcie merytoryczne, które nie wiąże się z przeprowadzeniem jakiegokolwiek innego postępowania w tej sprawie. Postanowienie w tej kwestii nie zabezpiecza więc roszczenia, lecz nakłada w sposób definitywny obowiązek świadczenia. Ma w pełni być samoistny, nie akcesoryjny.

Analogiczny pogląd wyrażony został w przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu Postanowienia z dnia 24 listopada 2016 r. III CZP 73/16.

W związku z powyższym podstawą prawną wydania w sprawie o rozwód postanowienia o zaspokojeniu potrzeb rodziny na czas trwania postępowania nie mogą być przepisy o postępowaniu zabezpieczającym, a w szczególności art. 753 k.p.c.

System Prawa Procesowego Cywilnego, red. nac. T. Ereciński, Postępowanie Zabezpieczające, tom V, s. 160 – 173, W-wa 2016, Wolters Kluwer.

Powyżej przedstawiona ocena prawna, analogicznie odnosi się także do oceny charakteru postępowania o udzielenie zabezpieczenia alimentów na rzecz małoletnich dzieci rozwodzących się stron, odnośnie roszczeń za czas trwania tego postępowania, tj. od daty jego wszczęcia do daty jego prawomocnego zakończenia.

Wskazane powyżej ***postanowienie Sądu I instancji z dnia 14 lipca 2020 r. zostało zaskarżone tzw. „zażaleniem poziomym” pozwanego, które zostało prawomocnie oddalone postanowieniem Sądu Okręgowego w K.z dnia 11 stycznia 2021 r. sygn. akt (...)***

Konsekwencją powyższego, ***przy ocenie zasadności apelacji pozwanego od zaskarżonego wyroku w sprawie o rozwód w części kwestionującej wysokość alimentów na rzecz małoletniego dziecka stron, koniecznym jest odniesienie się do tzw. zmiany stosunków w rozumieniu art. 138 k.r.o. pomiędzy datą wydania postanowienia w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia alimentów na czas trwania procesu o rozwód, a datą wydania wyroku w tej sprawie przez Sąd II instancji.*** Podkreślić bowiem należy, że rozstrzygnięcie w przedmiocie alimentów zawarte w wyroku rozwodowym odnosi się do świadczeń od daty prawomocności tego wyroku, natomiast zawarte w postanowienia o udzielenia zabezpieczenia, zgodnie z art. 445 § 1 k.p.c., rozstrzyga merytorycznie ostatecznie o tym roszczeniu co do świadczeń za okres trwania tego procesu.

Przechodząc do oceny zmiany stosunków w tym zakresie odnieść się należy do wniosków dowodowych pozwanego przedstawionych w toku postępowania apelacyjnego, a to – zaświadczenia z dnia 14.06.2021 r. wydanego przez lekarza ortopedę i traumatologa, karty wizyty z dnia 17.06.2021 r. wydanego przez Poradni chirurgii urazowo – ortopedycznej oraz skierowania na zabiegi fizjoterapeutyczne z dnia 17.06.2021 r. wydane przez lekarza ortopedę na okoliczność potwierdzenia złego stanu zdrowia pozwanego i konieczności dalszego leczenia, co uniemożliwia mu podjęcia dodatkowej pracy zarobkowej.

Po pierwsze wskazać należy, że przedstawione powyżej okoliczności nie uniemożliwiają pozwanemu wykonywania pracy, tak jak poprzednio nie przedłożył orzeczenia o niezdolności do pracy ani o niepełnosprawności, z nadto z przedłożonych powyżej dokumentów wynika, że dolegliwości na jakie się skarży pozwany występują u niego od kilku lat.

Przede wszystkim jednak dokładna analiza treści zawartych w tych dokumentach pozwala jednoznacznie ustalić, że okoliczności te, jak również ich konsekwencje dla możliwości zarobkowych pozwanego nie są nowe, albowiem istnieją od około 4 lat, a więc nie są nowością, którą można ująć w kategoriach zmiany stosunków z art. 138 k.r.o.

Natomiast faktem powszechnie znanym w rozumieniu art. 228 § 1 k.p.c. jest wzrost inflacji mierzony w maju 2022 r. w wysokości 13.9 % w stosunku rocznym, co oczywiście ma wpływ na wzrost kosztów utrzymania obu stron, ale także małoletniej córki stron, co nie pozostaje bez znaczenia dla oceny zasadności zarzutu pozwanego, kwestionującego wysokość kosztów utrzymania córki stron ustaloną przez Sąd I instancji.

Reasumując zarzuty pozwanego podniesione w apelacji, z przyczyn wskazanych powyżej, okazały się bezzasadne.

Dlatego Sąd Apelacyjny orzekł jak w pkt 1 sentencji na mocy art. 385 k.p.c.

O kosztach ***o kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono jak w pkt 2 sentencji*** według zasady odpowiedzialności za wynik postępowania określonej w art. 98 § 1 k.p.c., a co do wysokości odnośnie zwrotu kosztów zastępstwa, zgodnie z stawkami określonym w § 4 ust. 1 pkt 1 oraz § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 05.11.2015 r. poz. 1804; zm. Dz.U. z 12.10.2016 r. poz. 1667).

SSA Jerzy Bess